

चीनी अतिक्रमणाला थांबवण्याकरता सैन्याची तयारी

येणार्या मार्च एप्रिल मध्ये बर्फ वितळेल. यानंतर चीन पुन्हा एकदा सिक्कीम, अरुणाचल प्रदेश सीमांवरती अतिक्रमण करू शकतो. म्हणूनच आपल्याला या अतिक्रमणाला प्रत्युत्तर देण्याकरता तयार राहावे लागेल, जी तयारी भारतीय सैन्य करत आहे. भारत-चीन सीमा ही चार हजार किलोमीटर एवढी लांब आहे. लडाखची सीमा ही अती उंच भागात आहे आणि तिथे सीमेवरती कोणीही राहात नाही. अरुणाचल प्रदेशच्या सीमेवर सुद्धा फारशी लोकवस्ती नाही. सिक्कीमच्या सीमेजवळ त्यामानाने लोकवस्ती आहे.

सीमेवर 24 तास लक्ष देणे गरजेचे

भारत-चीन सीमेवर भारतीय सैन्याची तैनाती नाही कारण आंतरराष्ट्रीय कायद्यामुळे आपल्याला आपले सैन्य मागे ठेवावे लागत आहे. जसे एलओसी वरती भारतीय आणि पाकिस्तानी सैन्यात एकमेकांच्या समोरासमोर उभे आहे, तशी परिस्थिती या सीमेवर नाही. म्हणूनच या सीमेवरती लक्ष कसे ठेवायचे हे एक मोठे आव्हान आहे. या भागातील भुरचनेमुळे सीमेवरती गस्त घालणे हे कठीण आहे कारण अरुणाचल प्रदेश मध्ये सीमेवरती समांतर रस्ते नाही. तिथे नद्यांची वेगवेगळी खोरी असल्यामुळे

सीमेवर समांतर गस्त घालणे अशक्य आहे. शिवाय अरुणाचल प्रदेश मध्ये काही भागात जंगले आहेत; तर काही ठिकाणी दुर्गम भाग असल्यामुळे तिथे जाणे सोपे नसते. सैन्य या भागात नेहमीच गस्त घालते परंतु सीमेवर २४ तास लक्ष ठेवणे शक्य नसते. म्हणूनच येथे तंत्रज्ञानाच्या मदतीने लक्ष ठेवणे गरजेचे आहे व याकरता भारतीय सैन्य तयारी करत आहे.

ड्रोनचा वापर मोठ्या प्रमाणामध्ये वाढवणार

मुख्य गरज आहे की या सीमेवर 24 तास आणि कुठेही फट न ठेवता लक्ष ठेवणे.या करता विविध टेहाळणीची साधने जसे सीसी टिव्ही,युएवव्ही,ड्रोन,सॅटलाइटचा वापर आपण करत आहोत. याकरता आता ड्रोनचा वापर हा मोठ्या प्रमाणामध्ये वाढवण्यात येत आहे व भारताची संशोधन संस्था डिफेन्स रिसर्च अँड डेव्हलपमेंट ऑर्गनायझेशन भारतामध्ये ड्रोन बनवण्याचा प्रयत्न करत आहे. परंतु त्याला वेळ लागत असल्यामुळे मधल्या काळामध्ये आपण इजराइल आणि अमेरिकेकडून आपल्या सिमेकरता उपयुक्त असलेले ड्रॉन्स हे भाड्याने() घेत आहोत. उदाहरणार्थ अतिउंच जागांमध्ये मिनी ड्रोनचा वापर केला जात आहे. याशिवाय अल्ट्रा लॉन्ग रेंज कॅमेराचा सुद्धा वापर केला जात आहे ,ज्यामुळे चीनी हालचालीवर लक्ष ठेवता येईल. अति

उंच भागात अनआर्म्ड एरियल व्हिहिकल म्हणजे युएव्ही आणि ड्रोनचा वापर केला जात आहे. आपण चार हेरोन युएव्ही इस्रायलकडून भाड्याने घेत आहोत. याशिवाय हरोप; कमिकाझे नावाचे ड्रोन सुद्धा हवाईदला करता भाड्याने घेतले आहे. नौदलाने 2 सि गारड्रियन ड्रोन भाड्याने घेतले आहे. याशिवाय 140 कोटी चा करार करून प्रायव्हेट सेक्टर कडून स्विच ड्रॉन्स घेत आहोत, जे पायदळाच्या सैनिकांना समोरच्या भागावर लक्ष ठेवायलायास मदत करतात.

आपण तीन ते चार सॅटलाइट चा वापर करून चीनी सिमांवर सॅटलाइट फोटोग्राफी च्या मदतीने लक्ष ठेवत आहोत. लक्षात असावे जर भारताला स्वतःच्या सॅटलाइट च्या मदतीने या सीमेवरती 24 तास लक्ष ठेवायचे असेल तर आपल्याला कमीत कमी 21 ते 28 सॅटलाइटची गरज आहे. मात्र सध्या आपल्याकडे सैन्या करता एकच सॅटलाइट आकाशात पाठवण्यात आला आहे. अर्थातच जास्त सॅटलाइट करता आपल्याला पुष्कळ वेळ लागेल म्हणूनच मधल्या काळामध्ये आपण अमेरिकन सॅटलाइट ची मदत घेत आहोत.

सैनिकांना सीमेवरती वसवले पाहिजे

लडाख/ अरुणाचल प्रदेश या सीमेवरती फारशी माणसे राहत

नाहीत. म्हणून आपण रिटायर झालेल्या सैनिकांना/ अर्धसैनिक दल /पोलीस दल यामधल्या सैनिकांना सीमेवरती वसवले पाहिजे. पण तिथे सर्वात मोठा आव्हान असते की त्यांना आपले जीवन त्या भागात काढण्याकरता कामधंदा काय असेल? अर्थात या भागांमध्ये शेती, फळाचे उत्पादन, पर्यटन, असे कार्यक्रम सुरु होणार आहेत ज्यामुळे सीमावर्ती भागात भारतीयांची संख्या वाढेल आणि विश्वासु कान आणि डोळे सैन्याला या भागात लक्ष ठेवण्याकरता मिळतील. सध्या अरुणाचल प्रदेशच्या लोहित खोऱ्यामध्ये विजयनगर या सीमावर्ती भागात आपण आसाम रायफल च्या रिटायर झालेल्या सैनिकांना वसवले आहे आणि अर्थातच त्यामुळे तिथे लक्ष ठेवणे सोपे होते. अशाच प्रकारे आपल्या रिटायर्ड सैनिकांना आपण अंदमान निकोबार मधील सर्वात शेवटचे ग्रेट निकोबार आयलँड वरती वसवले आहे. यामध्ये मराठा रेजिमेंटचे सुद्धा काही जवान आहेत. म्हणूनच अशाच प्रकारे आपल्या सैनिकांना आर्थिक मदत देऊन या भागांमध्ये वसवले तर आपली संरक्षण व्यवस्था या भागांमध्ये अजून जास्त मजबूत करता येईल.

सीमावर्ती शाळा कॉलेजेस मध्ये एनसीसी

देशामध्ये नॅशनल कॅडेट कोर ही शाळा आणि कॉलेजच्या मुलांना

सैनिकी प्रशिक्षण देऊन त्यांच्या मनामध्ये देशभक्ती आणि देशप्रेमाची भावना निर्माण करते. सीमावर्ती शाळा आणि कॉलेजेस मध्ये एनसीसी चे प्रमाण वाढवले जात आहे, ज्यामुळे त्या भागातून येणाऱ्या मुलांमध्ये देशप्रेम, देशभक्तीची भावना निर्माण करता येईल आणि ते कठीण काळामध्ये सैन्याला मदत करू शकतील. अशाच प्रकारे एनसीसी ट्रेनिंग हे समुद्रकिनाऱ्यावरती असलेल्या शाळा आणि कॉलेजेस मधील मुलांना सुद्धा दिले जाणार आहे, यामुळे आपली एक सेकंड लाइन ऑफ डिफेंस तयार होईल. अर्थातच हे सगळे करण्याकरता वेळ लागू शकतो परंतु चीनचे आव्हान आपल्याला अनेक वर्षे असणार आहे म्हणूनच आपण अशा प्रकारची महत्त्वाची पावले उचलणे गरजेचे आहे. यामुळे येणाऱ्या काळामध्ये सीमावर्ती भागात देशप्रेमी लोकसंख्या वाढेल .

बॉर्डर ऑब्झर्वेशन आणि सर्वेल्स सिस्टीम

सध्या समुद्र किनारपट्टी वरती सगळीकडे रडार लावलेली आहे. समुद्रातून येणाऱ्या जहाजांवर आपण ऑटोमॅटिक आयडेंटिफिकेशन सिस्टीम; हेलिकॉप्टर आणि इतर अत्याधुनिक साधनांच्या मदतीने लक्ष ठेवतो. त्यांनी गोळा केलेली माहिती कोस्ट गार्डच्या डिस्ट्रिक्ट हेडकॉटर मधुन जॉईंट ऑपरेशनल

सेंटरमध्ये पाठवली जाते, जे समुद्र किनार पट्टी वरच्या असलेल्या सुरक्षा दलाचे हेडकॉटर आहे. म्हणजेच तंत्रज्ञानाच्या मदतीने आपण आपल्या समुद्री सीमांवर 24 तास लक्ष ठेवू शकतो आणि कुठलाही धोका निर्माण व्हायच्या आधीच आपण त्याला थांबवू शकतो.

सध्या चीनी सिमे करता डीआरडीओ बॉर्डर ऑब्झर्वेशन आणि सर्वेलंस सिस्टीम तयार करत आहे. ज्यामध्ये वेगवेगळ्या साधनांना, तंत्रज्ञानाला एकत्रित केले जाईल. म्हणूनच येणाऱ्या काळामध्ये या सीमेवर आपले लक्ष जास्त उच्च दर्जाचे असेल. आपण पाकिस्तानच्या एलओसी वर मोठ्या संख्येने सैनिकांची तैनाती केलेली आहे. अशा प्रकारची तैनाती जर भारत-चीन सीमेवरती करायचे म्हंटले तर त्याकरता प्रचंड खर्च येऊ शकतो, म्हणून अशी तैनाती करणे हे शहाणपणाचे नाही. म्हणूनच तंत्रज्ञानाचा वापर करून आपण या सीमेवरती लक्ष ठेवणार आहोत. त्यामुळे येणाऱ्या गरमीच्या मौसम मध्ये जर चिनने काही गडबड केली तर प्रत्युत्तर द्यायला आपण लगेचच तयार असू.

चीनी सश्याला आर्थिक प्रगतीच्या रेसमध्ये हरवा

मात्र चीनच्या आव्हानाला आपल्याला प्रत्युत्तर द्यायचे असेल तर

देशाला आपले लक्ष आर्थिक प्रगतीकडे द्यावे लागेल . जर देशाचे शत्रु आपल्या राजधानीला वेढा देऊन आपली आर्थिक प्रगती थांबवण्याचा प्रयत्न करत असतील तर ते देशाकरता चांगले नाही. अशा प्रकारची हिंसक आंदोलने भारतामध्ये होतात .अशी आंदोलने चीनमध्ये अजिबात होत नाही आणि चीनी लक्ष नेहमी आर्थिक प्रगती वरतीच असते. सध्या चिनी ससा आणि भारतीय कासव यांची एक महाशक्ति बनण्याकरता शर्यत सुरू आहे. यामध्ये जर भारतीय कासवाला जिंकायचे असेल तर त्यांना ध्येयवादी बनावे लागेल आणि आपले लक्ष इतर गोष्टींवरून काढून केवळ आर्थिक प्रगती जास्तीत जास्तीत जास्त वेगाने कशी करायची यावर केंद्रित करावे लागेल. तसे झाले तरच जसे ईसापनिती मध्ये कासवाने शर्यतीमध्ये सशाला हरवले होते तसेच भारतीय कासव चीनी सशाला आर्थिक प्रगतीच्या रेसमध्ये हरवू शकेल. ज्यामुळे आपल्या सैनिकी आधुनिकी करण्याकरता जास्त पैसा मिळेल आणि चीनी लष्करी आव्हान आपण परतवुन लावू.